

SZKOŁA PODSTAWOWA – klasy I–III

Kąg tematyczny: Moja rodzina. Mój dom rodzinny.			
Zagadnienia	Treści kształcenia i wychowania	Przykładowe sposoby realizacji	Źródło
1. Moja rodzina dawniej i dziś.	Podstawowe elementy historii rodzinnej – pochodzenie rodziny, jej struktura.	Rozmowy z dziadkiem lub babcią, skąd pochodzą, gdzie chodzili do szkoły itp. Organizacja wystawy zdjęć (skanów) rodzinnych.	Rodzina
	Członkowie rodziny.	Przekazywanie informacji o sobie (miejsce urodzenia, imiona rodziców, gdzie mieszkają dziadkowie itp.). Wprowadzenie gwarowego nazewnictwa członków rodziny (rodzice – łojcowie, dzieci – bajtle, babcia – starka, oma, dziadek – starzyk). Wypełnianie rysunkami lub fotografiami drzewa genealogicznego. Wymienianie imion i nazwisk dziadków i babć.	Rodzina
	Tradycje rodzinne dnia powszedniego.	Rozmowa na temat tradycji rodzinnych przekazywanych z pokolenia na pokolenie, np. wykonanie nożem znaku krzyża przy rozpoczynaniu krojenia chleba, pocałowanie kromki chleba, która upadła i in. Powitania, pożegnania (<i>Szczęść Boże – Z Panem Bogiem. Zostańcie z Bogiem. Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus – Na wieki wieków</i>). Podziękowanie (<i>Bóg zapłać</i>). Formuły przy pracy (<i>Boże pomogej. Dej Panie Boże</i>). Dawanie błogosławieństwa znakiem krzyża na czole. Pisanie tekstu na temat tradycji rodzinnych dnia codziennego. Rozpoznawanie regionalnego stroju codziennego.	Rodzina
	Język codzienny – mowa gwarowa i potoczna.	Prowadzenie słowniczka gwarowego wokół tematu „rodzina”. Inscenizacje typowych sytuacji z dnia powszedniego. Odgrywanie scenek z użyciem zwrotów gwarowych. Udział w przedstawieniu zespołu folklorystycznego.	B. Czastka-Szymon, H. Synowiec, J. Ludwig, <i>Mały słownik gwary Górnego Śląska</i>

			https://agape.com.pl/custom-publishing-artykuly/polszczyzna , <i>Elementarz śląski – Górn Śląski ślabikorz</i>
Ważne daty i wydarzenia w mojej rodzinie.	Prezentacja zdjęć z chrztu, roczku, komunii, pierwszego dnia w szkole lub z innych uroczystości. „Tyta” jako śląski atrybut pierwszego dnia w szkole. Tradycja obchodzenia urodzin, imienin (na ziemi częstochowskiej) na Górnym Śląsku, w Zagłębiu i na Żywiecczyźnie. Nauka wierszyków okolicznościowych związanych z urodzinami, imieninami, jubileuszami itd.	Rodzina	
Niedziela w regionie – tradycja przekazywana przez pokolenia.	Odwołanie się do przeżyć dzieci, przeprowadzenie rozmowy na temat: „Jak wygląda niedziela w domu?”. Ustalenie, z jakich potraw składa się tradycyjny niedzielny obiad. Poznanie gwarowych nazw potraw obiadu, śniadania i in. Gromadzenie informacji na temat spędzania niedzieli dziadków, pradiadków. Gromadzenie materiałów tekstowych, muzycznych, fotograficznych i innych związanych z tematem niedzieli na ziemi częstochowskiej, na Górnym Śląsku, w Zagłębiu lub na Żywiecczyźnie. Rozpoznawanie regionalnego stroju odświętnego. Strój odświętny i jego zastosowanie dawniej i dziś.	Rodzina	
Rodzinne śpiewanie i ludowe tańce charakterystyczne dla regionu.	Śpiewanie pieśni charakterystycznych dla danego terenu: ziemi częstochowskiej, Górnego Śląska, Zagłębia lub na Żywiecczyźnie. Nauka piosenek i tańca ludowego charakterystycznego dla naszego regionu, np. trojak. Ulubione pieśni i zabawy moich rodziców i dziadków. Nauka rymowanek. Nauka zapomnianych zabaw, np. <i>palant</i> , <i>ślepa babka</i> ,	Materiały szkoleniowe seminarium z zakresu muzyki i tańca śląskiego, przygotowujące do	

		<i>kulanie felgi, cymbergaj</i> itd. Poznanie wyliczanek.	konkursu „Trojak”.
	Rodzinne pamiątki.	Gromadzenie rodzinnych pamiątek. Utworzenie kącika regionalnego. Prezentacja rodzinnego rękodziela: robótki ręczne (<i>sztrykowanie, heklowanie, wyszywanie, sztopowanie</i>). Redagowanie krótkiego opowiadania o dziejach, np. <i>Starej filiżanki.... Jednej rękawiczki... Dziurawej miski ...</i>	Rodzina
2. Mój dom rodzinny.	Mieszkamy w różnych domach.	Rozmowy na temat: W jakich domach uczniowie mieszkają? (blok, familok, domek jednorodzinny, kamienica i in.). Funkcja poszczególnych pomieszczeń. Poznanie charakterystycznych cech budownictwa regionalnego, umiejętność porównania z nowymi obiektami. Poznanie sposobów zachowania tradycji budowlanej (skansen, obiekt zabytkowy). Wprowadzenie pojęć: muzeum regionalne, skansen, zabytek, izba regionalna, eksponat. Porównywanie wyposażenia kuchni dawniej i dziś. Nazywanie wybranych sprzętów wyposażenia kuchni w gwarze . Rozmowa na temat znaczenia dbania o estetykę najbliższego otoczenia. Przypomnienie dzieciom tradycji sobotniego sprzątania wewnątrz i wokół swojego domu. Wykonanie makiety/rysunku domu i podwórka.	Rodzina Wycieczka do skansenu, muzeum regionalnego lub izby regionalnej. Lekcja w terenie „Wiosenne porządki” – obserwacja, w jaki sposób mieszkańcy dbają o swoje obejścia.
	Porządek wokół domu. Dbamy o nasze środowisko.	Udział w szkolnej akcji zbierania surowców wtórnych. Propagowanie używania ekologicznych opakowań towarów, nauka szycia worków – toreb z naturalnych surowców, ozdobionych emblematem szkoły – miasta – gminy.	ekokonsument.pl Wycieczka do Miejskiego Zakładu Komunalnego – zapoznanie się z problemem segregacji i utylizacji śmieci.
	Rośliny na grządkach	Wycieczka do rolnika, hodowcy, np. gołębi, królików itp. – gwarowe	Rodzina

	i zwierzęta w zagrodzie.	nazwy zwierząt i czynności. Zbieranie wiadomości o roślinach ozdobnych uprawianych w domu oraz wokół domu – gwarowe nazwy roślin i czynności. Założenie klasowego zielnika.	
Krąg tematyczny: Moja miejscowość, najbliższa okolica.			
Zagadnienia	Treści kształcenia i wychowania	Przykładowe sposoby realizacji	Źródło
1. Moje miejsce zamieszkania.	Nazwa mojej miejscowości i jej położenie na mapie Polski.	Praca z mapą. Zaznaczanie na mapie położenia swojej miejscowości, wyodrębnianie miejscowości sąsiadujących. Zapoznanie dzieci z pochodzeniem nazwy miejscowości. Słuchanie opowiadań nauczyciela, nagrań itp. związanych z miejscem zamieszkania oraz z nazwą miejscowości.	Mapa Polski
	Najciekawsze osobliwości przyrodnicze oraz architektoniczne w swojej miejscowości lub okolicy.	Wyszukiwanie w najbliższym otoczeniu chronionych obiektów przyrody, sporządzenie albumu fotograficznego lub rysunkowego. Wyszukiwanie w najbliższym otoczeniu osobliwości architektonicznych, zaznaczanie ich na planie. Wykonanie gazetki o swojej miejscowości. Wykonanie pracy plastycznej „Moja dzielnica, Moja wieś”. Gromadzenie informacji na temat swojej miejscowości na podstawie folderów, albumów, fotografii. Zaznaczanie na mapie ciekawych tras wycieczkowych. Układanie hasła reklamowego zachęcającego do odwiedzenia okolicy.	http://www.cdp.gs.katowice.pl/ Wycieczka po okolicy – obserwacja ukierunkowana.
	Zajęcia mieszkańców, praca moich rodziców.	Przeprowadzenie rozmowy na temat wykonywanych zawodów rodziców i najbliższych członków rodziny. Poznanie zawodów mających bogatą tradycję. Zawody kontynuowane przez pokolenia. Firmy rodzinne. Gromadzenie materiałów na temat zawodów, które będą przydatne w przyszłości. Gromadzenie gwarowego słownictwa związanego z zawodami. Spotkanie z przedstawicielem zawodu charakterystycznego dla miejsca	Rodzina Zwiedzanie wybranego zakładu rzemieślniczego, zakładu pracy w miejscu zamieszkania.

		zamieszkania. Pisanie tekstów na temat: Kim chciałbym zostać?	
2. Przeszłość mojej miejscowości i okolicy.	Podania i legendy wyjaśniające powstanie miejscowości, jej nazwy i herbu.	Wspólne czytanie podań i legend. Słuchanie opowiadań nauczyciela. Przedstawienie podstawowych faktów z historii powstania miasta. Tworzenie historyjek obrazkowych w oparciu o prezentowane podania i legendy. Kolorowanie herbu miejscowości. Poszukiwanie miejsc historycznych w swojej miejscowości. Wykonanie albumu związanego z historią miejscowości.	http://www.polskatradycja.pl/legendy/slaskie.html W. Korzeniowska, <i>Gawędy z przeszłości Górnego Śląska</i>
	Tradycje i uroczystości parafialne obchodzone przez społeczność lokalną.	Tradycje odpustów parafialnych, dożynek i innych uroczystości obchodzonych przez społeczność lokalną na ziemi częstochowskiej, na Górnym Śląsku, w Zagłębiu lub na Żywiecczyźnie. Poznanie wybranych faktów z życia patrona kościoła. Spotkanie z proboszczem parafii lub osobą odpowiedzialną za organizację uroczystości lokalnych. Gromadzenie wyrazów gwarowych towarzyszących jubileuszom, uroczystościom lokalnym i odpustowi (np. <i>buda, pierniki, makarony/makrony, karasole szisbuda itp.</i>). Odwołanie się do przeżyć dzieci związanych z odpustem, dożynkami lub innymi uroczystościami lokalnymi.	Rodzina Parafia Katecheta
3. Promocja mojej miejscowości.	Dlaczego lubię moją miejscowość?	Wykonanie pracy plastycznej „Moja miejscowość”. Pisanie swobodnych tekstów. Układanie rymowanek.	Rodzina Foldery miejskie, regionalne

Krağ tematyczny: Województwo śląskie – mój region. Uwarunkowania przestrzenne i historyczne.			
Zagadnienia	Treści kształcenia i wychowania	Przykładowe sposoby realizacji	Źródło
1. Położenie regionu.	Województwo śląskie i sąsiednie województwa na mapie Polski.	Wyjaśnienie pojęć: region, województwo. Położenie regionu w odniesieniu do kraju – praca z mapą. Zaznaczanie na mapie Polski granic własnego regionu: ziemi częstochowskiej, Górnego Śląska, Zagłębia, Żywiecczyny. Poznanie nazwy stolicy województwa. Zapoznanie z symbolami województwa, wyjaśnienie ich znaczenia. Wyszukiwanie na mapie najważniejszych miast regionu. Oglądanie albumów, zdjęć, filmów z wybranych miast. Wykonanie gazetki ściennej dotyczącej znaczenia regionu dla kraju.	Mapa Polski i województwa śląskiego i regionu.
	Najważniejsze miasta regionu, ich indywidualne walory.	Wycieczka autokarowa do stolicy województwa lub innego, znaczącego miasta. Gromadzenie materiałów oraz poszukiwanie wiadomości o najważniejszych wydarzeniach historycznych regionu. ZOO, Górnośląski Park Etnograficzny, Wesołe Miasteczko jako charakterystyczne obiekty w województwie nakierowane na dziecko.	Katowice, Częstochowa, Bielsko-Biała, Sosnowiec, Gliwice, Zabrze, Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Żywiec i in.
Krağ tematyczny: Województwo śląskie- uwarunkowania społeczne i kulturowe			
Zagadnienia	Treści kształcenia i wychowania	Przykładowe sposoby realizacji	Źródło
1. Elementy kultury śląskiej.	Strój ludowy codzienny i odświętny – nazywanie niektórych elementów stroju.	Zorganizowanie spotkania z zespołem folklorystycznym. Prezentacja, omawianie elementów stroju ludowego dziecięcego, kobiecego i męskiego. Kolorowanie szablonu stroju ludowego.	L. Malicki – <i>Atlas Strojów Ludowych</i> Wycieczka do skansenu, muzeum

		Nazywanie części stroju ludowego.	etnograficznego lub centrum edukacji regionalnej E. Piskorz-Benekowa – <i>Ocalić od zapomnienia</i> – <i>Polskie stroje ludowe</i> ,
2. Poznajemy ludzi naszego regionu.	Sylwetki ludzi, którzy rozślawiają nasz region.	Gromadzenie informacji o wybitnych ludziach regionu – praca metodą projektu. Poznanie wybranych utworów literackich napisanych przez pisarzy najbliższej okolicy lub regionu, np. <i>Baśnie śląskie</i> G. Morcinka, <i>Chleb</i> Ondrusza, <i>Ach, jak piękna jest Panama</i> Janoscha. Wyszukiwanie nazw ulic związanych z wybitnymi osobami naszego regionu. Zapoznanie dzieci z miejscami poświęconymi pamięci wybitnych ludzi w gminie, regionie.	<i>Silesius</i> , Katowice 2017